# *Regeling Reductie Energiegebruik*

| | |
|---|---|
| Regeling | RRE 19 |
| Ontvangstdatum | 14-11-2019 |
| Ontvangsttijd | 15:31 |

**Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties**
Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

088 042 42 42

## Contactgegevens

| | |
|---|---|
| Gemeente | Opsterland |
| Naam contactpersoon | Georg Dümmer |
| E-mailadres | Georg.Dummer@opsterland.nl |
| Telefoonnummer | 0654340214 |
| IBAN | NL82BNGH0285006606 |

## Format aanvraag Regeling Reductie Energiegebruik

### Activiteiten

1. Campagne in dorpen — 09-12-2019 tot en met 31-12-2020

De energietransitie is een grote opgave en vraagt om anders denken en doen. Gemeente Opsterland kiest als plattelandsgemeente ook bij deze opgave om dit vraagstuk samen met de Mienskip op te pakken. Met een ambitieus programma vanuit het inmiddels goedgekeurde ‘uitvoeringsplan energietransitie’ (zie later bij gemeentelijk beleid) zijn al middelen vrijgemaakt voor de basis en met de RRE-subsidie kunnen wij de noodzakelijke gedragsverandering verder in gang te zetten en de eerste kleine maatregelen laten uitvoeren. We doen dit met een uitgebalanceerde aanpak passend bij gemeente Opsterland en haar Mienskip.

Gemeente Opsterland organiseert in dit kader een aantal groene activiteiten die naadloos aansluiten bij het beleid van de gemeente. Hieronder staat een beschrijving van de groene draad van de ideeën. We beginnen met de campagne ‘Op de groene tour in…’ waarbij de groene tourgidsen een grote rol spelen. Vervolgens vertellen we over de groene trekpleisters en eindigen we met de groene give-away. Alle activiteiten organiseren we, omdat we het energiebewustzijn willen vergroten en om de inwoners handelingsperspectief te geven om zelf aan de slag te gaan met energie besparen richting aardgasvrij.

Op de groene tour in... Bakkeveen, Beetsterzwaag en Wijnjewoude

Gemeente Opsterland nodigt inwoners uit om letterlijk met een groene tour mee te gaan. Onderweg maken ze kennis met de groene tourgidsen (wooncoaches) en allerlei groene trekpleisters (duurzame initiatieven) in het dorp. De campagne start in de drie pilotdorpen Bakkeveen, Beetsterzwaag en Wijnjewoude. Per dorp wordt een tour van 4 achtereenvolgende dagen georganiseerd.

Inwoners kunnen in- en uitstappen of op- en afstappen wanneer ze willen. Per dorp kiezen we voor een passend vervoersmiddel. Denk aan elektrische busjes, fietsen, steppen of auto's. Het 'stap in stap uit' en 'stap op stap af' idee is geïnspireerd op het 'hop on hop off' principe: rode dubbeldekkers in grote steden die toeristen langs verschillende bezienswaardigheden brengen.

Doelen:
Met de campagne willen we het volgende bereiken:
1. Bewustwording energietransitie creëren bij inwoners
2. Met goede voorbeelden inwoners inspireren om in actie te komen
3. Inwoners maken kennis met lokale wooncoaches
4. Ruchtbaarheid geven aan het energieloket

Kracht van de campagne:
We zijn ervan overtuigd dat een lokale aanpak aansluit bij de behoeften van onze inwoners. De kracht zit in:
• Het maatwerk: voor, door en met het dorp georganiseerd
• De laagdrempeligheid: in- en uitstappen wanneer je maar wilt
• Een aanpak van 'dichtbij': bewustwording door dorpsgenoten i.p.v. gemeente
• De beleving: geen info via website of folder, maar door actie en ervaring
• Het verrassingseffect: de campagne is niet de 'traditionele' manier van communiceren

Het budget voor deze activiteit is € 57.000 (€ 20.000 co-financiering en € 37.000 RRE-subsidie). De co-financiering omvat de realisatie van het energieloket en platform.

---

2. Inzet wooncoaches 09-12-2019 tot en met 31-12-2020

Per dorp benoemen we, afhankelijk van dorpsgrootte, een aantal (gemeente breed in totaal 30) wooncoaches. Dorpsgenoten die vragen hebben op het gebied van de energie besparen, kunnen bij hen terecht. De wooncoaches zijn dus tevens een buurtgenoten en zijn vrijwilligers die worden opgeleid. In Bakkeveen, Beetsterzwaag en Wijnjewoude benoemen we in elk dorp drie wooncoaches. In de campagne noemen we de wooncoaches 'groene tourgidsen'.

Groene tourgidsen:
Dit zijn de activiteiten van de groene tourgidsen tijdens de campagne:
• Aanwezig zijn bij verschillende groene trekpleisters (=duurzame initiatieven)
• Aan inwoners vragen om de digitale energie-enquête (reeds ontwikkeld) die over energiegedrag gaat in te vullen
• Ruchtbaarheid geven aan (digitaal) energieloket

Ook na de campagne brengen wooncoaches huisbezoeken aan belangstellende bewoners. Zij geven tips en advies en kunnen doorverwijzen naar het energieloket of energie adviseurs. Geïnteresseerden kunnen tijdens de tour zich hiervoor inschrijven. Naast de campagne, laat de gemeente ook met andere middelen en communicatiekanalen weten dat de wooncoaches beschikbaar zijn. Denk bijvoorbeeld aan de bestaande netwerken in het dorp (o.a. via vereniging van Plaatselijk Belang).

Verbinders:
De wooncoaches worden de lokale energiegezichten van het dorp. Naast het beantwoorden van vragen, informeren ze ook de inwoners. Tevens zijn ze goed op de hoogte van de mogelijkheden bij energiepartners zoals Buurkracht,

Duurzaam Bouwloket, Energie van Ons, Energiewerkplaats, een netwerk van aangesloten energieadviseurs, etc. Op die manier kunnen ze ook inwoners verbinden aan de diensten van de energiepartners.

Het budget voor deze activiteit is € 30.000 (€ 25.000 co-financiering en € 5.000 RRE-subsidie). De co-financiering omvat de werving en opleiding van de wooncoaches.

---

3. Energy Parties Buurkracht 03-02-2020 tot en met 31-12-2020

Buurkracht organiseert ‘Energy Parties’ waarin ze inwoners informeren over bijvoorbeeld zonnepanelen, isolatie en andere vormen van energiebesparing. Het idee is dat een inwoner 10-15 buurtgenoten uitnodigt bij hem of haar thuis voor een avond vol bespaartips. Medewerkers van Buurkracht zijn gastheer/gastvrouw tijdens die avond.

De ‘Energy Parties’ zijn geïnspireerd op de algemeen bekende ‘tupperware parties’ waarin buren elkaar stimuleren om van de praktische voorraadbakjes gebruik te maken. Met de ‘Energie Parties’ willen we dorpsgenoten inspireren om praktische, energiebesparende acties te ondernemen. Tijdens de campagne verloten we 25x een gratis ‘Energy Partie’ via Buurkracht.

Met deze ‘Energy Parties’ worden in totaal 250 tot 375 deelnemers bereikt. Gemiddeld nemen 60% van deze deelnemers na die tijd grote maatregelen zoals isolatie of zonnepanelen. Deze activiteiten versterken vervolgens weer de buurt en zo ontstaat er een sneeuwbal effect, waarbij weer meer inwoners kleine of grote maatregelen gaan treffen.

Het budget voor deze activiteit is € 40.000 (€ 15.000 co-financiering en € 25.000 RRE-subsidie). De co-financiering omvat lopende ondersteuning aan lokale initiatieven en opleiden facilitators.

---

4. Beleefgame 06-01-2020 tot en met 31-12-2020

Gemeente Opsterland ontwikkelt samen met het onderwijs uit de regio een game waarbij kinderen en ouders ervaren hoe het is als de energietransitie concreet wordt. Hoe ziet je wijk eruit als er overal zonnepanelen op het dak liggen? Wat zie je nog je als er een windmolen in je achtertuin staat? Hoe verandert het landschap als er op het platteland zonneweides liggen?

Inwoners zien niet alleen hoe de omgeving verandert, maar ervaren ook wat het nemen van energiebesparende maatregelen doet met je huis. Hoe verandert de lichtinval als er zonnepanelen op de overkapping liggen? Wat is het uitzicht als er meer groene daken zijn of als er bijvoorbeeld meer groen en bloemen in de tuin groeien?

Invloed eigen omgeving:
Tijdens het spelen van de game ervaren de inwoners dat wanneer ze zelf energiebesparende maatregelen nemen, ze invloed hebben op hun eigen omgeving. Door zelf energie te besparen, hoeven we minder energie op te wekken en het gevolg is dat er bijvoorbeeld minder windmolens nodig zijn. En door zonnepanelen op je eigen dak te leggen zijn er minder zonneweides nodig.

Het budget voor deze activiteit is € 25.000 (€ 10.000 co-financiering en € 15.000 RRE-subsidie). De co-financiering omvat de realisatie van de basistool voor lokale initiatieven als ondersteuning bij de warmtetransitie visie.

---

5. Workshops in ‘Groene Open Huizen’ en vertrouwde gebouwen 09-12-2019 tot en met 31-12-2020

Lokale ondernemers die voorop lopen in de energietransitie zoals installateurs, bouwbedrijven en isolatie-experts nodigen we uit om in de ‘Groene Open Huizen’ van het dorp en in vertrouwde gebouwen zoals bibliotheken, dorpshuizen, sportkantines en andere openbare ruimtes, advies te geven aan inwoners over zonnepanelen, warmtepompen en isolatiemogelijkheden.

Huiseigenaren van de ‘Groene Open Huizen’ in het dorp geven op basis van hun persoonlijke, duurzame oplossingen, workshops aan buurtgenoten om ze te inspireren om ook energiebesparende maatregelen te nemen. Denk aan onderwerpen zoals: het vervangen van alle verlichting door ledlampen, het vertellen over de verdiensten van zonnepanelen etc.

Groene trekpleisters:
De locaties waar workshops plaatsvinden, een Energy Partie wordt georganiseerd en de beleefgame wordt gespeeld, vormen samen de ‘groene trekpleisters’ tijdens de campagne. Inwoners bepalen zelf waar ze in- of uitstappen en bezoeken op die manier de groene trekpleisters die ze zelf het meest interessant vinden.

Het budget voor deze activiteit is € 35.000 (€ 16.000 co-financiering en € 19.000 RRE-subsidie). De co-financiering omvat het organiseren, proceskosten en publiciteitscampagne.

---

6. Groene give-away (Doosje energiegeluk) 06-01-2020 tot en met 31-12-2020

We willen de lokale wooncoaches een ‘Doosje energiegeluk’ meegeven om cadeau te geven aan belangstellende inwoners. Het is een fysiek doosje met allerlei producten, bonnen, informatie en overig materiaal waarmee we bewoners op een laagdrempelige manier verleiden om een eerste stap te zetten in het nemen van energiebesparende maatregelen.

Denk bijvoorbeeld aan producten voor kleine energiebesparende maatregelen als een led-nachtlampje, radiatorfolie, een sample van waterbesparende producten (bijv. ringetje voor in kraan), een douchezandloper en een telefoonoplader op zonne-energie.

Het budget voor deze activiteit is € 35.000 (€ 6.000 co-financiering en € 25.000 RRE-subsidie). De co-financiering omvat de proces- en organisatiekosten.

---

7. Collectieve aankoop zonnepalen, isolatie en dubbelglas 06-01-2020 tot en met 31-12-2020

De som van de eerdere activiteiten (groene tour, energy parties, bezoek van de wooncoach, workshops,…) leiden ertoe dat er belangstelling zal komen voor collectieve inkoopacties voor bijvoorbeeld zonnepanelen, isolatie en dubbel glas. Deze inventariseren we via de wooncoaches en met de lokale energie coöperaties of initiatiefgroepen uit de Mienskip worden campagnes opgestart om de vraag in beeld te krijgen en om de markt een passend aanbod te laten doen. De lokale energiecoöperaties of initiatiefgroepen worden gefaciliteerd.

Het budget voor deze activiteit is € 15.000 (€ 10.000 co-financiering en € 5.000 RRE-subsidie). De co-financiering omvat de ondersteuning aan lokale initiatieven.

---

| | |
|---|---|
| 8. Groene kortingsvouchers voor kleine energiebesparende maatregelen | 06-01-2020 tot en met 31-12-2020 |

De stap tussen bewustwording en het daadwerkelijk doen van energiebesparende maatregelen is voor een deel van onze inwoners groot. Daarom bieden we tijdens de groene tour kortingsvouchers aan. We stellen 500 kortingsvouchers beschikbaar van € 100 voor het laten uitvoeren van een energiescan of voor het waterzijdige inregelen van de CV-installatie. Ervaring leert dat deze laatste maatregel tot circa 10% besparing van het gasverbruik leidt.

Het budget voor deze activiteit is € 60.000 (€ 10.000 co-financiering en € 50.000 RRE-subsidie). De co-financiering omvat de proces- en organisatiekosten.

---

Samenhang tussen de geplande activiteiten

Belangrijk is om inwoners in beweging te krijgen om tot anders 'denken en doen' over te gaan. In de mix van maatregelen staat het 'energieloket' centraal. Voor onze gemeente is dit de spil om inwoners te helpen handelingsperspectief te geven en tot energie besparen over te gaan om uiteindelijk richting aardgasvrij te gaan.

Daar zit ook de samenhang in deze 8 activiteiten die aansluiten op het beleid van de gemeente. Vanuit een gerichte tour/campagne in 3 dorpen met onder andere groene trekpleisters en groene open huizen, de Energy Parties en de beleefgame worden inwoners op verschillende manieren verleid op bewustzijnsniveau om na te gaan denken over hun energiegedrag. Vanuit daar wordt 'dicht bij huis' hulp aangeboden in de vorm van wooncoaches om invulling te geven aan de vraag: wat kan ik doen? Zij geven de eerste adviezen. Vanuit daar worden drie handelingsperspectieven meegegeven: (1) in het klein met het doosje energiegeluk, (2) met vouchers om de brug te slaan tussen bewust worden en echt doen en (3) voor inwoners die willen starten organiseren we collectieve inkoopacties. Dus van infomeren, verleiden, hulp naar het nemen van kleine of grotere maatregelen.

## Doorlooptijd

| | |
|---|---|
| Doorlooptijd van uw project | 09-12-2019 tot en met 31-12-2020 |

## Woningen

| | |
|---|---|
| Hoeveel woningen worden in totaal bij het project bereikt? | 2010 |
| Wat is het geschatte aantal woningen waar energiebesparende maatregelen plaatsvindt? | 650 |

## Partijen

Buurkracht
Buurkracht is een landelijke organisatie met brede ervaring in het bereiken van inwoners. In de dorpen Bakkeveen, Nij Beets en Wijnjewoude zijn eerder al Buurkracht-initiatieven ontstaan en is al geruime tijd ervaring met het werken met Buurkracht. In 2019 zijn in de drie grotere dorpen Beetsterzwaag, Gorredijk en Ureterp buurtavonden georganiseerd, waarbij in Beetsterzwaag inmiddels ook een initiatief is gestart.

Lokale energiecoöperaties

De gemeente werkt intensief samen met de 4 lokale energie coöperaties in haar gemeente. Te weten LECO in Gorredijk, Kriegel in Nij Beets, WEN in Wijnjewoude en Eigenwijs in Bakkeveen.

Verenigingen van Plaatselijke Belangen

In enkele dorpen (bijvoorbeeld Jonkerslân, Lippenhuizen en Tijnje) zijn vanuit de Plaatselijke Belang vereniging werkgroepen duurzaamheid. Ook hier wordt intensief mee samengewerkt.

Duurzaam Bouwloket

Samen met buurgemeenten Heerenveen, Ooststellingwerf, Smallingerland en Weststellingwerf wordt nauw samengewerkt met Duurzaam Bouwloket. Duurzaam Bouwloket is ene digitaal loket waar inwoners terecht kunnen voor al hun vragen op het gebied van duurzaam (ver)bouwen, energie besparen en energie opwekken.

Lokaal bedrijfsleven

Opsterland werkt samen met de ondernemers in haar gemeente en heeft hier een platform voor.

Energiewerkplaats Friesland

Energiewerkplaats is een organisatie in Friesland die ondersteuning biedt bij duurzame energie initiatieven en dorpen kan faciliteren bij energietransitie vraagstukken. Bijvoorbeeld in de route om te komen tot energie neutrale dorpen, energie besparen en energie opwekken.

**Beleid van de gemeente**

De genoemde aanpak en activiteiten sluiten aan op het beleid van de gemeente. In het beleid van de gemeente is het volgende verankerd.

Ambities Opsterland:
In mei 2018 heeft Opsterland het coalitieakkoord ‘Brêge nei de takomst, 2018-2022’ vastgesteld. In dit coalitieakkoord zijn 3 pijlers benoemd voor de ontwikkelagenda, waaronder de pijler duurzaamheid. De ambitie van Opsterland is om in 2035 energieneutraal te zijn. Op dat moment moet alle energie die in de gemeente wordt verbruikt, binnen de gemeentegrenzen duurzaam worden opgewekt.

Startnotitie uitvoeringsplan energietransitie:
Om invulling aan deze duurzaamheidsambitie te geven, heeft de gemeenteraad in dec. 2018 de ‘startnotitie

uitvoeringsplan energietransitie' vastgesteld. In de startnotitie is de aanpak beschreven om eind 2019 een uitvoeringsplan energietransitie op te leveren. Belangrijke aandachtspunten zijn het betrekken van de dorpen bij het opstellen van het uitvoeringsplan en participatie van onze inwoners.

Ontwikkelagenda Duurzaamheid:
Het energieteam heeft dit uitgewerkt in de 'Ontwikkelagenda duurzaamheid' met daarin de energietransitie als belangrijk onderwerp. Vanuit de contacten in de dorpen en initiatiefgroepen, bijeenkomsten in de gemeente, is daarvoor informatie opgehaald. De concept-ontwikkelagenda's zijn op verschillende bijeenkomsten met onze inwoners besproken en door de gemeenteraad op 30 september 2019 vastgesteld. De Ontwikkelagenda Duurzaamheid (Ambitie 10. Opsterland energieneutraal in 2035), inclusief begroting, is daarmee verankerd in het beleid van de gemeente.

Uitvoeringsplan energietransitie:
Het uitvoeringsplan energietransitie is inmiddels gereed en inmiddels vastgesteld door het College. Op 12 nov. 2019 is dit plan in een informatiebijeenkomst met de gemeenteraad besproken en op 9 december wordt het plan vastgesteld door de gemeenteraad.

Dit uitvoeringsplan gaat in op 4 pijlers:
1. gemeente geeft zelf het goede voorbeeld
2. energie besparen met belangrijke rol voor het energieloket
3. opstellen en uitvoeren van energie- en warmtetransitie visies
4. collectief energie opwekken

Energieloket:
Doel van dit 'loket' is om een belangrijke bijdrage te leveren aan de doelstelling om 25% energie te besparen wat betreft het verwarmen van woningen en gebouwen. Dit 'loket' is de spil voor het optimaal uitwisselen van kennis, deskundigheid en ervaringen, zodat passende (onafhankelijke) informatie en advies over verduurzamen van woningen dichtbij en toegankelijk (fysiek, telefonisch en via het web) aan inwoners, ondernemers en initiatiefgroepen aangeboden kan worden. Dit is cruciaal voor de vertaling van warmtetransitie-plannen naar daadwerkelijk uitvoering. Met buurgemeenten spreken we om gezamenlijk dit loket vorm te geven.

Naast het digitaal loket worden 30 wooncoaches en 5 energieadviseurs opgeleid. Deze vormen samen met gemeente en de lokale energiecoöperaties een netwerk om kennis en ervaringen uit te wisselen.

**Begroting**

| | |
|---|---|
| 1. Campagne in dorpen | € 57.000 |
| 2. Inzet wooncoaches | € 30.000 |
| 3. Energy Parties Buurkracht | € 40.000 |
| 4. Beleefgame | € 25.000 |
| 5. Workshops in 'Groene Open Huizen' en vertrouwde gebouwen | € 35.000 |
| 6. Groene give-away (Doosje energiegeluk) | € 31.000 |
| 7. Collectieve aankoop zonnepalen, isolatie en dubbelglas | € 15.000 |
| 8. Groene kortingsvouchers voor kleine energiebesparende maatregelen | € 60.000 |
| Totale projectkosten | € 293.000 |

| | |
|---|---|
| Bijdrage door Opsterland of derden | € 112.100 |
| Gevraagde bijdrage BZK | € 180.900 |